

تاریخ مختصر اروپای مدرن

آزادی، برابری و همبستگی

دیوید میسین

ترجمه:

علیرضا عسگری

امیر یعقوبزاده

نگارستان اندیشه

تهران - ۱۳۹۹

سرشناسه: میسن، دیوید استوارت، ۱۹۴۷-م. Mason, David S. (David Stewart), 1947-
عنوان و نام پدیدآور: تاریخ مختصر اروپای مدرن: آزادی، برابری و همبستگی / دیوید
میسن؛ ترجمه علیرضا عسگری، امید یعقوبزاده.
مشخصات نشر: تهران: نگارستان اندیشه ۱۳۹۸. مشخصات ظاهری: ۳۱۵ ص.
شابک: 978-622-6607-26-1 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
ed,c2011.A concise history of modern Europe : liberty, equality, solidarity, 2nd
موضوع: اروپا -- تاریخ -- ۱۷۸۹-۱۹۰۰م. اروپا -- تاریخ -- قرن ۲۰م. اروپا --
سیاست و حکومت -- ۱۷۸۹-۱۹۰۰م.
Europe-- History-- 1789-1900. Europe -- Histroy -- 20th century. Europe --
Politics and government -- 1789-1900

شناسه افزوده: یعقوبزاده، امید، ۱۳۷۳- مترجم. عسگری، علیرضا، ۱۳۷۲- مترجم
دهبندی: ره: D ۲۹۹ ردهبندی دیویی: ۹۴۰/۲۸ شماره کتابشناسی ملی: ۵۹۶۲۴۱۱

تاریخ مختصر اروپای مدرن آزادی، برابری و همبستگی

تألیف: دیوید میسن

ترجمه: علیرضا عسگری، امید یعقوبزاده

صفحه آرایشی: مرتضی انصاری منش

طراح جلد: سعید صحابی

چاپ: اول، ۱۳۹۹

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: نسیم

نشانی ناشر: م. انقلاب، ابتدای خ آزادی، خ بهزاد، شماره ۲۹، واحد ۷

تلفن: ۶۶۴۳۵۴۲۳ - ۶۶۴۳۵۴۱۶ - ۶۶۹۷۸۸۸۱ نمابر: ۶۶۹۴۲۵۴۲

info@cins.ir_www.cins.ir

فهرست مطالب

۹	مقدمه سرجمان
۱۵	درآمد: تغییر سیاست در اروپا
۲۱	خط زمانی حوادث مهم اروپای مدرن
۲۹	فصل اول: رژیم قاجار و روشنگری
۳۰	- رژیم قدیم در فرانسه
۳۵	- روشنگری
۴۳	- تأثیر عصر روشنگری
۴۵	فصل دوم: انقلاب فرانسه و ناپلئون بناپارت
۴۸	- ۱۷۸۹: انقلاب شروع شد
۵۴	- جمهوری رادیکال و ترور
۵۷	- ناپلئون و اروپا
۶۵	فصل سوم: انقلاب صنعتی و تولد سرمایه‌داری
۶۶	- علل شکل‌گیری انقلاب صنعتی
۷۲	- پیامدهای اجتماعی - اقتصادی صنعتی‌سازی
۷۶	- تأثیر انقلاب صنعتی
۷۹	فصل چهارم: ۱۸۴۸: بهار مردمی
۸۰	- اروپا پس از ۱۸۴۸: واکنش
۸۲	- لیبرالیسم و ناسیونالیسم در اوایل قرن نوزدهم
۸۵	- طلیعه ۱۸۴۸: انقلاب ۱۸۳۰ در فرانسه
۸۶	- انقلابات ۱۸۴۸

۸۸	- طغیان در سراسر اروپا شعله می‌کشد
۹۰	- سرکوب و ارتجاع
۹۱	- پیامدها و میراث سال ۱۸۴۸
۹۳	فصل پنجم: مارکس، مارکسیسم و سوسیالیسم
۹۴	- کارل مارکس
۹۵	- انیشت کمونیست
۹۹	- تئریه مارکسیسم
۱۰۲	- اندیشه کارنیسم
۱۰۴	- میراث مارکسیسم
۱۰۹	فصل ششم: داروینسم و داروینسم اجتماعی
۱۱۱	- چارلز داروین
۱۱۳	- نظریه تکامل و انتخاب طبیعی
۱۱۵	- داروینسم و دین
۱۱۹	- داروینسم اجتماعی
۱۲۱	- داروینسم اجتماعی و تاریخ اروپا
۱۲۵	- تأثیر داروینسم
۱۲۹	فصل هفتم: اتحاد آلمان و اتحاد ایتالیا
۱۳۰	- ناسیونالیسم و ملت - دولت
۱۳۲	- پیش درآمد اتحاد: جنگ کریمه
۱۳۴	- مازینی، کاور و اتحاد ایتالیا
۱۳۶	- بیسمارک و اتحاد آلمان
۱۳۸	- سلطنت دوگانه اتریش - مجارستان
۱۳۹	- پیامدهای ناسیونالیسم و اتحادها
۱۴۳	فصل هشتم: عصر امپریالیسم و تلاش برای آفریقا
۱۴۴	- توسعه طلبی اروپایی‌ها پیش از قرن نوزدهم میلادی
۱۴۵	- انگیزه‌های امپریالیسم

فهرست مطالب ■ ۷

۱۴۷	- تلاش برای آفریقا.....
۱۵۰	- استعمار آسیا.....
۱۵۲	- الگوهای حاکمیت استعماری.....
۱۵۳	- پیامدها و میراث امپریالیسم اروپا.....
۱۵۷	فصل نهم: جنگ جهانی اول.....
۱۵۸	- رپا بر لبه جنگ.....
۱۶۰	- ناپلیونالیسم در بالکان یا شبکه باروت؟.....
۱۶۲	- اخگر: تره فرانسس فردیناند.....
۱۶۳	- اوضاع وخیم می شود.....
۱۶۴	- جنگ بزرگ.....
۱۶۷	- توافق های صلح و پایتختی، جامعه ملل.....
۱۶۹	- پیامدهای جنگ اول جهانی.....
۱۷۳	فصل دهم: انقلاب روسیه و کمونیسم.....
۱۷۴	- روسیه تزاری.....
۱۷۵	- نشانه های تغییر و اصلاحات.....
۱۷۸	- ۱۹۰۵: پیش درآمد انقلاب.....
۱۷۹	- مارکسیسم و لنینیسم.....
۱۸۲	- جنگ جهانی اول و دو انقلاب.....
۱۸۶	- جنگ داخلی، بپ و تثبیت.....
۱۸۸	- استالین و توتالیتاریسم.....
۱۹۰	- میراث و معنای انقلاب روسیه.....
۱۹۳	فصل یازدهم: جنگ دوم جهانی و هولوکاست.....
۱۹۴	- اروپا میان دو جنگ جهانی.....
۱۹۷	- ظهور میلیتاریسم و فاشیسم.....
۲۰۰	- ستیزه جویی هیتلر.....
۲۰۲	- جنگ دوم جهانی.....

۲۰۴	هولوکاست.....
۲۰۶	پیامدهای جنگ دوم جهانی.....
۲۰۹	فصل دوازدهم: اروپای مقسوم، جنگ سرد و استعمارزدایی.....
۲۱۰	تقسیم اروپا.....
۲۱۲	آغاز جنگ سرد.....
۲۱۶	استعمارزدایی.....
۲۲۱	اروپای غربی پس از جنگ.....
۲۲۵	اروپای شرقی پس از جنگ.....
۲۲۷	نتیجه گیری: از جنگ سرد تا پرسترویکا.....
۲۲۹	فصل سیزدهم: ۱۹۸۹: فروپاشی کمونیسم و پایان جنگ سرد.....
۲۳۰	پیش از ۱۹۸۹: ه. مونی، بروی و دکترین برژنف.....
۲۳۵	گورباچف و پرسترویکا.....
۲۳۹	انقلاب ۱۹۸۹.....
۲۴۵	فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و یوگسلاوی.....
۲۴۸	گذار از کمونیسم به لیبرال دموکراسی.....
۲۵۲	نتیجه گیری: تأثیرات ۱۹۸۹.....
۲۵۵	فصل چهاردهم: اتحادیه اروپا: اروپای متحد و آزاد؟.....
۲۵۵	ریشه های بازار مشترک.....
۲۵۹	از بازار مشترک به اتحادیه اروپا.....
۲۶۴	گسترش به اروپای شرقی.....
۲۶۶	ابرقدرت اروپایی؟.....
۲۷۰	اروپا چیست؟.....
۲۷۴	نتیجه: اروپا در قرن بیست و یکم.....
۲۷۹	واژه نامه تخصصی.....
۲۹۵	نقشه ها.....
۳۰۳	نمایه.....

مقدمه مترجمان

تاریخ ایران را از نبرد خدایان اسطوره‌ای یونان تا فروپاشی اتحاد جماهیر سوسیالیستی شوروی در انتهای قرن بیستم، فراز و نشیب زیادی دارد. ایران به عنوان بزرگ‌ترین امپراتوری تاریخ بشر در جهان باستان، ابتدا با یونانیان و سپس با رومیان درگیر جنگ و صلح بوده است. یونانیان در ساختن تمدن کوچک اما تأثیرگذار نبرد بسیار وامدار ملل شرق خصوصاً ایرانی‌ها بودند. اما تبادلات فرهنگی و اندیشه‌ای در حاشیه بود و با حمله اسکندر مقدونی و ظهور هلنیسم آن‌ها بر تمدن ایرانی تأثیر گذاشت. رستاخیز ایران اشکانی از دل خاکستر هخامنشی، بار دیگر کشور و است ایران را برابر غرب، که اکنون امپراتوری روم جای یونان را گرفته بود، متحد کرد. کشاکش‌های چند صدساله ایرانیان با رومیان تا سقوط شاهنشاهی ساسانی، مهمترین فصل تاریخ جهان باستان است. با این حال با ورود به دنیای قرون میانه از سقوط امپراتوری روم غربی به دست بربرها، ارتباط ما با «غرب» برخلاف دوره باستان کمرنگ می‌شود و تنها همسایه غربی «امپراتوری بیزانس» است که بیشتر ردای بوی شرقی دارد. اروپای تازه متولد شده از دل ویرانه‌های روم باستان، این بار با جنگ‌های صلیبی به رویارویی با شرق می‌شتابد اما سرافکنده و شکست خورده ولی تجربه آموخته و درس گرفته باز می‌گردد. در این زمان ایران و البته اروپا نیز درگیر حمله مغولان می‌شود و سپس جریان تاریخ ما را دورتر از هم می‌کند؛ ایران باید در گرداب حکومت‌های محلی و سپس حملات تیمور تا

ظهور صفویان بچرخد و اروپا با رنسانس و عصر اکتشافات تجربه‌های نوینی کسب کند. روابط ما و غربی‌ها تا دوران قاجار که برای نخست‌بار آن هم به واسطه جنگ با روسیه شرقی - غربی چشمان به تحولات جدید دنیا باز می‌شود، محدود به سفر دیپلمات‌ها، میسیونرها و گردشگرانی است که سفرنامه‌هایی نیز از خود برجای گذاشته‌اند. شکاف میان دنیای ایرانی و دنیای اروپایی از زوال صفویه تا دوره قاجار بسیار عمیق می‌شود؛ در آن زمان که انقلاب علمی و روشنگری و نخستین پویش‌های صنعت دارد اروپای نوینی می‌سازد، ایران دیگر قداره‌کشانی است که در نبود حکومت مرکزی علم حاکمیت برپا داشته‌اند؛ ایران از حمله افغانه به چنگ ترک‌تازی نادر می‌افتد و سپس تاریک‌ترین دوران فترت خود را تجربه می‌کند تا آمدن حاکم شیراز کریم‌خان زند که او هم سر رشته‌ای از سیاست ندارد. اما با آمدن قاجارها نیز اوضاع رو به بهبود نمی‌رود. در زمانی که جهانگیری چون ناپلئون بناپارت قوانین مدنی فرانسه را پایه‌ریزی می‌کند، شاه ایران دلخوش به این است با سوزن زدن به آدمک دشمن او را مغلوب کند. به رغم رشادت‌ها و دلاوری‌های مردان ایران زمین در جنگ با روس، این سینی پول شرقی - غربی به حکومت قاجار بود که توانست حداقل بخشی از بدنه حاکمیت و جامعه را بیدار کند تا دنیای جدید و نظم نوین آن را دریابند. اینجا است که مطالعه تاریخ اروپا به طور اعم و دوران مدرن آن که از قرن هجدهم می‌توان در نظر گرفت به طور اخص، اهمیت می‌یابد. البته برای این پرسش که چگونه غرب در دوران مدرن جهانگیر شد و بر دیگران سلطه یافت باید پاسخی درخور حداقل پانصد سال تاریخ اخیر مغرب زمین فراهم کرد اما عجالتاً می‌توان از قرن هجدهم نیز مطالعه روند برتری‌جویی اروپا را ملاحظه کرد؛ انقلاب فرانسه نقطه آغاز گاهشماری مدرن اروپا می‌شود، ارزش‌های نوینی چون حقوق بشر، دموکراسی

و لیبرالیسم را ترویج می‌کند و لرزه بر تن شهریاران غرب می‌اندازد. اروپا از انقلاب فرانسه بدین‌سو، روندی رو به رشد در برتری و ستیزه‌جویی داشته است؛ انقلاب در اندیشه زمینه ظهور حاکمیت مدرن و ملت-دولت‌ها را فراهم آورد، انقلاب در صنعت و ظهور سرمایه‌داری زمینه رشد اقتصادی را پدید آورد، انقلاب در علم و اختراعات بی‌حد و شمار قرون نوزدهم و بیستم به رشد و باثباتی اقتصاد و تثبیت برتری غرب کمک کرد، استعمار ملل دیگر که با انقلاب در جنگاوری و اختراعات میسر شده بود، همراه با اندیشه داروینیسم اجتماعی، نیروی کار ارزان و بازار فروش گسترده برای رشد بیشتر امپریالیسم در اختیار غربیان گذاشت. نهایتاً رشد فرهنگی و فکری در دو قرن اخیر سبب شد اندیشه اروپامحوریت رشد و نمو یابد. با این حال دو جنگ جهانی، افسار اسب گریخته غرب را کسید و سوارش را به تأمل واداشت. در قرن بیستم نیز عمده تحولات جهان متأثر از سردت و اندیشه‌هایی بود که در اروپا پدید آمدند. کمونیسم، سرمایه‌داری و فاشیسم سه مکتب فکری عمده غربی هستند که جهان معاصر را درنوردیدند. جنگ‌های اول و دوم جهانی تنها عرصه نبرد در اروپا نبودند بلکه تمام مردم دنیا به طرق گوناگون در این جنگ‌ها متأثر شدند. با شکست آلمان هیتلری و ظهور جنگ سرد و سازمان ملل، دنیا هرچه بیشتر به سمت غرب‌محوری پیش رفت چراکه اعضای زود دست سازمان ملل جز کشور چین، همگی اروپایی‌اند. با این حال دیگر مناطق جهان که در نظر اروپایی‌ها جهان سوم بودند، شروع به خیزش کردند؛ مستعمرات وارد نبرد استقلال‌طلبی شدند و در ویتنام، ابرقدرت دنیای آزاد را به زانو درآوردند. جنبش عدم تعهد گسترش یافت و کشورهای مستقل به آن پیوستند در حالی که در ایران انقلابی رخ داد که شعار «نه شرقی نه غربی» سر می‌داد. با پایان یافتن قرن بیستم اندیشه اروپامحوری و غرب‌محوری به طرق گوناگون به

چالش کشیده شد و اکنون در قرن بیست و یکم نیز خود غربی‌ها در حال تجدید نظر در این باره هستند. دنیای کنونی ما متشکل از ملت‌ها با مذاهب و قومیت‌ها و زبان‌های گوناگون است و اندیشه غرب‌محوری نمی‌تواند برای حل بحران‌های جهانی ما راه‌حلی ارائه دهد. دنیای کنونی نیاز به اندیشه جهان‌محوری دارد؛ این‌که به جای تزریق یک فرهنگ و یک اندیشه به کل جهان، ال سعی در بازپایی هویت سنتی و بومی خودشان کنند و این درک پیدا کند که جهان متشکل از ملت‌هاست و نه حاشیه‌نشین‌های دنیای غربی. اما برای شناخت درست اندیشه غرب‌محوری باید روندی که غرب این مسیر را طی کرده است بشناسیم. تاریخ اروپای مدرن فصل بسیار مهمی در تاریخ جهانی است چرا که سرمنشأ بسیاری تحولات و وقایع مهم در جهان معاصر است. برای آنکه به شجرت درستی از تاریخ غرب و جایگاه آن در جهان مدرن دست یازیم، باید به اندیشه‌ها و تحولات آن در قرون اخیر نگاهی افکنیم. ترجمه کتاب حاضر بدین منظور صورت گرفته است تا در کمبود منابع کافی و دقیق درباره تاریخ اروپا به زبان فارسی، که علاقه‌مندان و دانشجویان را سرگشته نموده است، مداخل کوچکی باشد. برای مطالعه تاریخ اروپای مدرن آقای دیوید میسن به طور خلاصه و سرفصل وار و سایر جریان‌های مهم اروپای مدرن را در این کتاب روایت کرده‌اند و فلش‌بک در وقت و انصاف علمی قابل توجهی برخوردار است. این کتاب متأثر از نگاه حامید اروپایی‌ها به تاریخ خود که آن را تاریخ پیشرفت دموکراسی و لیبرالیسم و آزادی ملهم از روشنگری و انقلاب فرانسه می‌دانند به نگارش درآمده و هدف از آن نشان دادن سیر حوادثی است که در این دو قرن بر سر مفاهیم انقلاب فرانسه رفته است و با آرمانشهر اتحادیه اروپا که نویسنده آن را تجلی آرمان‌های روشنگری می‌داند پایان می‌یابد. گرچه برای کتابی کوچک همانند اثر حاضر حسن بزرگی

است که بر اساس یک نظریه به نگارش درآمده باشد اما عیب بزرگی نیز هست که لاجرم تأکیدش بر مفاهیم مشخصی است. با این حال این کتاب نیز خالی از ضعف‌ها و نقدها نیست و بعضاً اندیشه غرب‌محوری در برخی از سطور این اثر دیده می‌شود. اما همچنان یک متن آکادمیک و تحقیق مناسب لافه‌مندان و دانشجویان تاریخ و علوم سیاسی است. لازم به ذکر است که مترجمان این اثر با نظریاتی چون داروین‌یسم و داروین‌یسم اجتماعی که یک فصل به آن اختصاص داده شده موافق نیستند و ترجمه این بخش از کتاب از جهت امانت‌داری و ررث گرفته است. همچنین با نظریات مؤلف درباره پدیده تاریخی مشکوک هم‌راست است که عمدتاً اسطوره‌ای برای توجیه خلق دولت نامشروع اسرائیل بوده است. ترجمه این کتاب قرار بود گروهی انجام شود اما به دلیل پاره‌ای از مسائل و ناهماهنگی‌ها، مترجمان حاضر تصمیم گرفتند کتاب را از ابتدا ترجمه کنند؛ البته در اینجا فرصت را مغتنم شمرده و از آقایان محسن حجتی و محمد سعیدی و خانم محبوبه ساکی که در ابتدا قرار بود جزء گروه ترجمه باشند سپاسگزاری می‌کنیم. نیز باید از آقای دکتر شهریار منصوری، استاد زبان و ادبیات انگلیسی، دانشگاه شهید بهشتی سپاسگزاری نماییم که این کتاب را در اختیار مترجمان قرار دادند. امیدواریم که این راهنمای کوچک، بتواند اخگر پژوهش‌های سترگ غرب‌شناسی آتی را در دل خوانندگانش فروزان کند.

علیرضا عسکری

امید یعقوب‌زاده

بهار ۱۳۹۸، دانشگاه شهید بهشتی